

Gierik 90, maart 2006

Lief Vleugels

OEFENING VOOR MORGEN

ik heb je dichtgeklapt
en weer opengevouwen

je oefent in verdwijnen
en ik in scherven rapen
ik ben goed in lijmen en vergeten
hoe je omkeek en versteende

ik kan het niet laten
je voetspoor om te draaien
ik kan van hielen tenen maken

je oefent in voorbij zijn
en ik in leegstand
in niet willen weten
hoe we langzaam verkrotten

je hebt me opengevouwen
en weer dichtgeklapt

ONVOLTOOID

zoals huizen hier aan kerken
hangen, hangen de jaren aan mij
zijn we minnaars of verliezers?

de randen van voorbij zijn
ingehaald, je hebt je ingenesteld
uitgezaaid, je handen blijven
eindelozes achten
schrijven rond mijn borsten

je vloeit van bergen onder oceanen
doorheen mijn glas in lood
zijn we winnaars of bedriegers?

ZEELUCHT

almaar minder wordt
de milde wind van meeuwen
een natte sluier wist de einder
tussen polder en barok

en dat afstand niet
aan ons zou kleven
wij de maan en wij
de golven, we zouden
sporen achterlaten

we zouden bruggen bouwen
van vaderland naar moederland
we zouden vogels worden

en dat tijd ons niet
uiteen zou spoelen
wij de maan en wij
de golven, we zouden
schelpen eten

almaar minder worden
de wortels van je woorden
je ribben in het zand
en dat ik zeelucht wilde zijn

SPOREN

je bent de kleur van de muren
die niet bij de meubels past
het gaatje van je sigaret
de vlek van oude wijn
je naam in de deur gekrast

je bent de lege fotokader
het weggescheurde blad
de stilte en de storm
de krakende trede, de geur
van andere vrouwen

je bent de barst in het raam
toen ik met de asbak smeed
de barst in de asbak
die de klap overleefde
de barst in je naam

je bent voltooid verleden

Lucienne Stassaert

BLADVAL

een thema met variaties

Het blad dwarrelde neer
en kwam op in mijn hoofd.

Windstil, daarbinnen.

Aan de rand van wat
nog niet was gedacht
vond het zijn bestemming.

Een klankbodem, daarbinnen.

Het woord lag op mijn lippen.
De dood nam even af.

1

Het warrelen van bladval
komt op in mijn hoofd.

Hoe een blad neerzigt,
zo bereid ik me voor op de dood.

September kraakt al
lang in mijn botten

Is al te zien in
geronnen vlekken

En wuift. En ruift. En rijft
gewemel bijeen langs het pad

Als de pijn niet meer
hoger kan zingen.

2

Bladloof, in trilling en
toch niet aangeraakt
zucht zijn val ten einde uit.

Suizingen allerhande.
Verbreek die beving niet

Nu aan het licht komt
als een gelijkenis
in het verborgene

Een stilleven dat zich oplaadt
tot aan de rand van het blad.

3

Wat anders nog
dan bladval

In de onbepaalde wijs
te vervoegen

Van een mens
die in niets

Meer dan verbindingen gelooft
als de tijd

Licht en schaduw
vat in het woord.

Ik tril nu ook ten gronde,
spring in uw oog
als het wit zich overzingt.

Gedwarrel van herfstval.
Wie zich nog niet verroert

is de ziel van het blad
dat ik ben.

Wil zij nog niet vertrekken
of houd ik haar in petto

voor de val in het donker
zodra ik buiten

mezelf verzwind
als de eenhandse schim
die ik was.

Mark Meekers

WAAROM

om de kwade ringen van saturnus af te
schudden, de zak met angst te laten
zinken, niet met een steen mea culpa
te moeten slaan, dood dood te zwijgen,

uit de stembanden te breken, een vijver
van Monet weer vloeibaar te maken, on-
gedeerd over de scherven der schoonheid
te lopen, vogelgekir te verdapperen,

het lichaam voor jou op het spel te zetten,
je te kunnen hibiscussen, de lust van de appel-
boom in ons bot te vieren, uit lood licht
te gieten, je te geven wat van het gedicht

vervluchtigt, la part des anges, het met
de veer van een blanke zwaan te schrijven,
op een onbeschreven blad, het op te werpen
om de richting van de stijgwind te kennen.

SCHERING EN INSLAG

[Gent 1857]

de mens leeft alleen van concurrentie
en brood. de kostprijs van kinderen is
laag. voor een klompje boter bij de vis
wordt de machine hun moeder, verliezen

ze hartslag en adem, moeten doorstaan,
verslijten tot op de draad. geen leuwerik
zingt voor hen. de mule jenny ratelt met
stalen tanden, sluit hen in de armen

van haar drijfriemen. altijd weer treffen
de schietspoelen raak, zijn zij de klos,
doven de blauwe bloemen. met obstinate
slag legt de timmerman hen te rusten in

een ondergronds salon, voor de prijs van
zes planken. als handvat voor ondraaglijk
verlies is er een hemel en met rijstpaplepeltes.
(een nauwelijks uitgesponnen verhaal).

OPEN BOEK

gelukkig heeft een oud-Hollandse meester
consciëntieus wat wolken achtergelaten.
ze zijn verankerd aan de stenen kruisen,
waar het heden het voorbije verbloemt.

die liggen hebben het landschap naar hun
hand gezet. de lijnen nog te lezen voor
wie zich staande houdt. runderen trekken
als trage werkwoorden voort, grazen aan

de seizoenen. kijk, het bloedbad van de
snijbloemen, de korenkoorts, de wind
die garen spint uit de schapen, blanke
keppeltjes op de weipalen. het sneeuwt

witregels. avond gaat zich aan blauw
en zinnen te buiten: dit meer heet poëzie,
zijrivier van stilte. de sloot ligt erbij als
leeslint, water dat het ware gezicht toont.

Sanne Crombecq

OP MIJN PLAATS

het is waar
ik ben een verrader geweest
over de grens, naar het ver weg zijn
vervangbaar leek je me wel
verwerpbaar en negeerbaar
net als de realiteit, had ik gehoopt

lang heeft het geduurd
voor ik het eens waagde
dichter bij me thuis, nauwer aan het hart
het vaderland, de moedertaal
waar ik fysiek altijd was
maar wat ik mentaal steeds verwierp

aanschouw deze ode
aan de progressiviteit en het talent
de mogelijkheden en de kansen
en de herkansing voor verraders zoals ik
dichter bij me thuis, mijn vaderland
nauwer aan het hart, mijn moedertaal

en hier, in dit gedicht,
verklaar ik de nieuwe start die ik nam
dat het me spijt, liefste taal,
en dat je de mooiste bent
mijn Nederlands
je bent

Eric Derluyn

JOODS KERKHOF

(Labastide – Clairence)

Waarom; waarom nam ik
dit kleine joodse vrouwtje
mee, zwart als een potlood in
haar mantel en kleed en zaten
we samen op een steen,

een oude, joodse grafsteen ?
En van ons beiden gaf geen
een krimp, maar zie : het
snikte binnenin en door
ons heen liep een regen.

Ik vleide mij tegen al haar
zwart. Van eeuwen treurnis voelde
ik haar hart gemaakt en nu
het zei : ‘Geef mij een greintje
blijdschap; zing voor mij’, zat ik

met dat joodse vrouwtje op
een oude joodse grafsteen en
voelde hoe rond ons elke
holte vol tranen stond.

Werner Verrelst

DE WRAAK VAN HET WOORD

Terwijl de dichter verwijlt in wereldse kringen
klim ik uit de eenzaamheid van weggegooide
zinnen. Mijn doorgestreept gelaat verschult zich
in het linnen van zijn vaardigheid. Argeloos
briljant ent ik mij op het rijzen en dalen
van de toon, vermeng mijn miskende flarden
met zijn idioom. En hoe de dichter draait of keert,
smaakt of proeft of zoekt hij vindt mij
niet nog een keer.
Opdat ik hem straks gebundeld
elke betekenis ontnem.

PAAR

Uit de Oost. Hij heeft gekozen.
Op zicht en geen rembours.
Langs naamloze meridianen
bracht de post hen voor elkaar.

Nu hakselen haar tanden zijn taal
tot klonterpuree. Buik zegt ze
vlot en bezwijgt wat lager komt
Met een mondje vol.

SPREEUWEN

De spreeuwen vielen uit hun vlucht
een klad op het gazon, ze aten.

De haren strak gelakt, de jak
geritst tot aan de kin, ze praatten.

Twee poten te ver achteraan
als bij een slecht geschetste haan.

De spreeuwen stoven uit de grond,
Iemand tikte op het raam.

Bezij de kromme perelaar
had één zijn bromfiets laten staan.

ARDENNEN, 1096

Of ze terug zijn voor de oogst willen ze weten.
Bruinsmoelen van een graf jagen, duurt toch
niet lang. Die van het kasteel denkt van niet.
Die op zijn ezel klinkt ontdaan. Zo weinig
godsvrucht voor die vele aflaten,
dat had hij anders ingeschat, dat ze zich niet
schamen. En ze mogen de meisjes niet vergeten
om onderweg te doen wat meisjes deden
en om soep te prepareren uit een ferme bouillon.

Als alles is verzameld, het graan, de mannen
en hun zonen, een koe en een deerne hier en daar,
vertrekken ze in de regen. Wat ashterblijft
kan amper een wagen mennen.
De reis duurt langer dan hun verste reis
van tien meanders. Uit het westen komen ze
met duizenden. Die van de ijszee komen ook,
anders nu, wat vriendelijker hebben ze beloofd.

Hoe de vijand strijdt met kromme zwaarden en rijdt
met witte boernoesen op snelle paarden, hoe
ridder Rond een haak gooit over de kantelen,
generaties later pas die het lezen
Bij Vermeiren Leopold.

BOUDOIR

Terwijl jij
- nog even -
enkel lijn wil zijn
wacht iemand
verder op de gang.

De deur
staat aan.

Jij vult
ruimte
die geen wit
wil zijn.

Je ontstaat. Voor lang.

Julien Vangansbeke

BALANS

1.

Ik stap de nacht tegemoet
met moegetergde rug.

Achter elke deur
in mijn slaap ligt
een eindeloos verlaten weg.

Gelukkig kom ik
op eeltige voet terug
terecht in mijn bed.

Tussen de overgordijnen
vloeit daglicht
gloedvol in de kamer.

De kat bespringt me
en spint me klaarwakker.

2.

Vastberaden breng ik
een glas rode wijn
naar mijn lippen.

Vermengd met saus
van een lendenstuk
word ik weer mezelf:

Een zielepoot
in een land vol helden.

Een tafelgenoot sproeit
wereldwijs speeksel
naar mijn bord.

Ik kom nog liever
om van honger.

3.

Ik hap
in het vruchtvlees
van een jonge vrouw
haar oogappels.

Gewoontegetrouw lieg ik
mezelf voor.

Ik fiets door het dorp.
Kijk om.
Op straat tekent de zon
me haarscherp na.

Ik griezel:
Iemand met een deukhoed
verdwijnt vrijwielend
om de hoek.

4.

Afgescheiden van hen
die me verwekten
verdwaal ik door het raam.

Op de tast duw ik
de schakelaar
van de eeuwigheid in.

Het is er aardedonker.
Geen dode zet een stap
terug in de tijd.
Ook geen springlevende.

Behalve ikzelf
praat geen mens tegen me.
Wat ik opschrijf
is dode letter.

Werner Lambersy
(*vertaling: Guy Commerman*)

Het heilige is allang niet meer

De goden roddelden
als oude wijven
die in de buurt de geruchten
aan anderen rondbazuinden
die zich helderziende of apostel waanden

Het afwezige
is stomdoof gebleven
want vergankelijkheid
schuwt geboorte

Maar er bestaan nog geschriften
die woorden ontlenen
aan de geluiden van de ziel

De kunst
die niet eeuwig is
snijdt de laatste fase aan
sinds twee
wereldoorlogen
en nog vele andere
de tussentijden waarnamen

Hij toont
bevalligheid van doodstrijd
waarvan de woeduitbarstingen
de lege lakens van de geest
verscheuren en aan flarden trekken

Toch blijven er sombere uithoeken
waar zich tedere wezens
verborgen houden
onbekend aan de boze geesten

Van de gestrengte en opgewekte
schoonheid
rest enkel nog
een vage honger
van hetgeen ons heeft verlaten

Het meesterwerk verkoopt
als borden
per kilogram
of als onvolledig tafelgerei
in de uitdragerij van de modegrillen
die er de beurswaarde van bepaalt

Men slingert de zeepbellen
van de poëzie
in de grote afwasbak
van het publiek

Men vertelt
over de gaten in het hart
van de kartonnen roos
in de foorkramen
van de liefde

Men holt
al roepend in het getrukeerde
labyrint
van het spiegelpaleis van de sekse

Men speurt naar zichzelf
in het ersatz van producten
op affiches
of in het matig gebruik
van alcohol
(in een ondoorschijnende verpakking
op de openbare weg)

De lobbygroepen
flitsen kaballistische logo's
in de monotone lobotomie van neonlicht

De raden van bestuur
spugen hun winsten
in het gelaat der mensen
die werk zoeken
en een zingeving voor het goed uitgevoerde werk

Men spreekt trouwens
niet langer
over ambachtslieden en arbeiders
maar over een representatief staal
van de bevolking

Politiek
televisie en handelaars
in kant-en-klare
cultuur
gebruiken voor de winst van de publiciteit
de recepten
van de massapsychologie

Voor de jeugd
spreekt men over geld en de roem
in wording

Respect
wordt beschouwd als marktaandeel
zoals
wapens drugs godsdienst
en de wet van de sterkste

Revolutie en weerstand
gaan door als terugkeer
naar het verleden
vrede
als een geheimgehouden comfort

Het water
wordt zeldzaam
in tegenstelling tot de overstroming
de tornado's
en de lucht die evenveel doodt
als de stookolie de vogels

Zich voeden
is geen feest meer
en vreugde is
geen manier van lachen
met de dood

het hiernamaals
is een pensioenkas

Eenzaamheid is een collectieve
daad
overgeleverd aan de wolkbreuken
van decibels

We praten
als verliefden met de walkman
aan het oor
en een draagbare radio
rond de nek
zoals een halsbel
bij de kudde

Maar niets is verloren
zolang
men dat ene verlangt
dat men niet meer bezit
dat niet kan worden gekocht
en niet wordt verkocht

en dat men vermoedt
alleen daarvoor leven

De wetenschap herstelt
het gedicht
in de formules
van de onzekerheid

wiskunde
koestert humor

Droom en emotie
zijn coëfficiënten
van de rede

Esthetica
wijst immer het einde
van een tijdperk aan

schoonheid
die zichzelf uitvindt
wil het onhoorbare
van woorden

Absolute
kunst en de onsterfelijke
mens
zijn obsceen
speelgoed
dat al spelend
stuk moet

Leven moet
wording blijven
om de werkelijkheid te verrassen

Schrijven
is uit het ondenkbare breken
zoals men uit een coma
ontwaakt

Zoals een straal speeksel
sperma tranen
op de aarde
waar de onafgewerkte
materie slaapt

En niets
zal verloren zijn
zolang men op dat ene wacht
dat men niet meer bezit

en dat men zo verlangt
meer dan alles

Femke Ponsioen

SPRUITJE

Als jij mij neuriënd van mijn voetstuk snijdt
zodat ik hed over heels aan mijn eigen voeten lig
als jij neuriënd mijn hart kerft
en ik mijn rokken moet laten vallen
één voor één, groene schubben op een houten vloer
als jij mij zacht zingend afpelt en zucht Groentje
terwijl je heupen wiegen op SkyRadio
het trage zuchten van de zee
als je me wast met niets meer dan je vingers
met zout strooit zodat ik smaak naar jouw zweet
als je me in het diep gooit en ik kopje onder ga
in het borrelende warm worden
waardoor ik deksels laat kleppen als
een kind doet met de brievenbus
als ik zacht word, zacht genoeg voor je mond
en jij het kietelen van me afgiet
als jij mijn zachte, mistige hart op je tong legt
me vangt en ronddraait, vangt en ronddraait,
ik eindelijk val in het geproefd worden
uit elkaar, in stukken in je wegglijd
terwijl jij de krant leest
ik nog even in je opkom
verdwijnt als nooit geweest.

DOOR DE BODEM

Er valt een stilte
door de bodem van een druk verhaal
we zakken door je woorden
ik doe je lippen van elkaar
kruip door je mond vol tanden
je slikt, ik duik.

In stilte als een stad ben je
onder pas gevallen sneeuw
je hart klopt slagroom stijf
dat romig, zacht in longen ligt
open, dicht, open, dicht
een dronkemansgedicht

over het meisje en de moedervlek
en het uitgaan van het licht.

'NACHTS WANNEER ZE THUISKOMT

Door de kieren van mijn slaap
glipt ze binnenboord,
tilt de onderrokken op,
van een geschrokken droom,
duwt het koude wakker zijn,
in mijn ware plooiën.

Ik voel het fietsen door de nacht,
het breken van het ijs,
dat over zwarte plassen ligt,
het dampen van je woorden
tussen baarden van kristal,
aan gesloten luiken.

Stil en togedekt,
de koude botten in de grond,
eenzaam in hun glazen huizen.

Lieve, laat ons glijden nu,
in de plooiën van de nacht,
vergeet het wakker zijn.

OCHTENDZOEN

'Goedemorgen!' zegt ze
verschrikt over het geboren
worden, elke dag opnieuw.
Haar mond gaat open,
als een knijper,
en laat de nachtsluier
er van tussen glippen.
Zie de hoekjes van een droom,
tussen tanden, nog staande slapend,
schouder tegen schoiuder.
Zie hoe mijn tong, haar tong
even de hand schudt: 'Goedemorgen!'

Ongewassen monden
knipperend, tegen 't licht
even open en dan dicht.

DROMENHUISJE

Met zijn handen vouwt haar man
een huisje om haar hofd
waarin haar dromen
kunnen wonen
zoals hij had beloofd.

De blote droom mag fijn in bad
de leuke lekker in de keuken
de spannende springend op het bed
de vieze op een roze toilet
de gekke glijdend van de trap
die met een traan staan nu op sap
in koele keldertroost.

En die met de lange tanden
mag op zolder in een kast
zodat zij nooit meer wordt verrast
door grote, grauwe handen.

Dan de dromen van hun samen
de mogen in de vensterbank
voor openstaande ramen
zodat hij ze nog eens kan zien
dromen kan misschien.

STORM IN EEN GLAS WATER

Er valt een meisje in mijn buik
meisje als een bruistablet
dat borrelt, bruist
schuimend ruist
door mijn water waait
waterlelies zaait
waarin prinsessen dansen.

Ze tintelt, prikkelt
waaiert uit
kietelt langs mijn glazen huid
sist en zucht zich snel omhoog
wil door de wand, over de rand
nieuwsgierig als ze is.

Ik ben bang dat ik mezelf mors
gevuld met water
maar zo'n dorst.

